

Användningen av statsbidraget inom det sociala området 2013

Du får gärna citera Socialstyrelsens texter om du uppger källan, exempelvis i utbildningsmaterial till självkostnadspris, men du får inte använda texterna i kommersiella sammanhang. Socialstyrelsen har ensamrätt att bestämma hur detta verk får användas, enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen). Även bilder, fotografier och illustrationer är skyddade av upphovsrätten, och du måste ha upphovsmannens tillstånd för att använda dem.

Artikelnummer 2014-9-42
Publicerad www.socialstyrelsen.se, september 2014

Förord

Socialstyrelsens årliga redovisning till regeringen ingår i Socialstyrelsens uppdrag att fördela verksamhetsbidrag enligt förordningen (2011:1062) om statsbidrag till vissa organisationer inom det sociala området. Rapporten redogör för den verksamhet som organisationerna som mottog bidraget 2013 genomfört och för Socialstyrelsens bidragsgivning. I arbetet har utredarna Ann Bengtsson, Maria Eriksson, Merike Hansson, Sara Holsbrink, Kerstin Nordstrand, Siv Nyström och Peter Redving samt juristen Charlotte Gedda deltagit. Rapporten har sammanställts av utredare Thomas Malm. Ansvarig enhetschef för uppdraget har varit Stina Törnell Sandberg.

Lars-Erik Holm
Generaldirektör

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	7
Uppdraget	8
Anslag och förordning.....	9
Organisationer som beviljades statsbidrag.....	9
Återrapportering	11
De flesta rapporterade in i tid.....	11
Utveckling av mål- och resultatstyrning	11
Utveckling 2013	15
Alkohol och narkotika.....	15
Utsatta barn och deras familjer	17
Motverka våld mot kvinnor	19
Hälsofrämjande verksamhet	21
Stöd åt efterlevande	22
Syftet i förordningen har uppfyllts.....	24
Stöd till utveckling av det civila samhället	24
Sammanfattande kommentarer.....	28
Referenser	29
Bilagor	30
Bilaga 1. Fördelning av medel.....	31
Bilaga 2. Ekonomisk redovisning	33
Bilaga 3. Medlemsantal och medlemsutveckling	34

Sammanfattning

Under 2012 fördelade Socialstyrelsen totalt 80 076 000 kronor för år 2013 i verksamhetsbidrag till 73 organisationer inom det sociala området. Organisationerna har fått bidraget för sin sociala verksamhet inom områdena alkohol och narkotika, utsatta barn och deras familjer och motverka våld mot kvinnor i enlighet med förordning (2011:1062) om statsbidrag till vissa organisationer inom det sociala området. Dessutom tillkom de två nya områdena hälsofrämjande verksamhet och stöd till efterlevande detta år. Många av organisationerna som fått del av bidraget är verksamma inom flera av dessa områden.

Av de 73 organisationerna som beviljats bidrag har 70 stycken återrporterat i tid och finns därmed med i bedömningen av 2013 års statsbidrag. Tre organisationer inkom med sina redovisningar försent och finns därmed inte med i bedömningen. De 70 organisationerna har genomfört verksamhet i hög eller mycket hög utsträckning enligt följande:

- 32 organisationer har rapporterat att de bedrivit verksamhet inom området alkohol och narkotika
- 41 organisationer har rapporterat att de bedrivit verksamhet inom utsatta barn och deras familjer
- 22 organisationer har rapporterat att de bedrivit verksamhet inom området motverka våld mot kvinnor
- 35 organisationer har rapporterat att de bedrivit verksamhet inom området hälsofrämjande verksamhet
- 12 organisationer har rapporterat att de bedrivit verksamhet inom området stöd till efterlevande

Socialstyrelsen bedömer att syftet med verksamhetsbidraget som anges i förordningen har främjats. Socialstyrelsens uppföljning visar att alla organisationer utom en har bedrivit förebyggande och socialt stödjande arbete medan 68 av 70 organisationer bedrivit informations- och opinionsbildande arbete. Inom det nytilkomna området hälsofrämjande verksamhet har 65 av 70 organisationer bedrivit verksamhet. Slutligen har åtta av tio organisationer bedrivit verksamhet som kommit deras lokala eller samordnande arbete till del. Majoriteten av organisationerna uppger att insatser inom informations- och opinionsbildning har varit de mest effektiva.

Två av tre organisationer uppger att de nått sina delmål i hög utsträckning men samtidigt är det endast en av fem organisationer som har sammanhängande mål- och resultatstyrning. Det betyder att det även fortsättningsvis finns en betydande utvecklingspotential inom området. Socialstyrelsens uppföljning visar att många organisationer fortfarande har svårt att formulera relevanta och uppföljningsbara mål samt att skatta sig själva och sin egen verksamhet. Socialstyrelsens arbetar därför fortlöpande med att utveckla ansöknings- och återrporteringsblanketterna för att förbättra organisationernas mål- och resultatstyrning.

Uppdraget

Socialstyrelsen har regeringens uppdrag att fördela verksamhetsbidrag enligt förordningen (2011:1062) om statsbidrag till vissa organisationer inom det sociala området, härafter kallad förordningen. Varje år ska myndigheten enligt 15 § i förordningen även lämna en samlad redovisning till regeringen om statsbidragets användning i förhållande till bidragets syfte och de mål som angetts i myndighetens regleringsbrev. Bidrag får enligt 1 § förordningen lämnas till ideella organisationer som bedriver frivilligt arbete inom något av områdena:

- alkohol och narkotika
- utsatta barn och deras familjer
- att motverka våld mot kvinnor
- att ge stöd till efterlevande personer
- att främja en god hälsa i befolkningen.

De två sistnämnda områdena är nya för 2013. Det frivilliga arbetet inom det hälsofrämjande området får inte omfatta idrotts- eller fritidsaktiviteter. Enligt 2 § förordningen är syftet med bidraget att stödja utvecklingen av ett civilt samhälle som bidrar till att människor som befinner sig i eller riskerar att befinna sig i en utsatt situation, kan förbättra sina livsvillkor samt påverka och delta i samhällsutvecklingen, eller skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen.

Vidare ska statsbidraget ge stöd till organisationernas informations- och opinionsbildande arbete, deras förebyggande och socialt stödande arbete för människor som befinner sig i eller riskerar att befinna sig i en utsatt levnads-situation, och deras hälsofrämjande verksamhet.

Slutligen är syftet med statsbidraget att främja nationella insatser för riksorganisationerna eller de organisationer som bedriver verksamhet av riksintresse genom att statsbidraget kommer organisationerna lokala eller samordnande arbete till del, samt att stödja organisationer som främjar förutsättningar för sådant socialt arbete som avses i 1 §.

Anslag och förordning

Totalt tre anslag avser statsbidraget. Två av anslagen finns på utgiftsområde 9, Hälsovård, sjukvård och social omsorg. Det tredje anslaget återfinns på utgiftsområde 13, Integration och jämställdhet. Anslagssumman för 2013 var totalt 80 076 000 kronor (tabell 1).

Tabell 1. Anslag till statsbidraget 2013

Anslag 2012	Belopp SEK
Utgiftsområde 9, Hälsovård, sjukvård och social omsorg. 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m	66 626 000
Utgiftsområde 9, Hälsovård, sjukvård och social omsorg. 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård	3 450 000
Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet 1:3	10 000 000
Summa	80 076 000

Organisationer som beviljades statsbidrag

Den 30 september 2012 gick ansökningstiden för 2013 års statsbidrag ut och Socialstyrelsen hade då tagit emot 105 ansökningar. Den totala summan som organisationerna ansökte om var 188 148 437 kronor (2011 var den 160 037 086 kronor). Totalt beviljades 80 076 000 kronor till 73 organisationer. Statsbidraget för 2012 uppgick till 76 626 000 kronor och beviljades för 62 organisationer. Ökningen i anslag och i antal organisationer som beviljades anslag kan till stor del förklaras med att områdena hälsofrämjande verksamhet och stöd till efterlevande har tillkommit i förordningen från och med 2013 års bidrag.

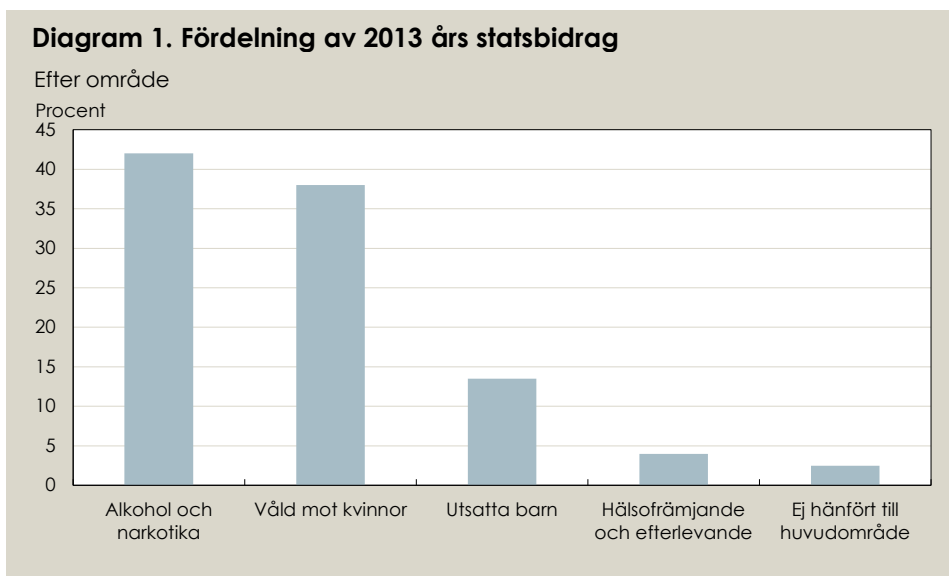
Socialstyrelsen avslog ansökningar från 28 organisationer vilket var en ökning med 4 organisationer jämfört med året innan [1]. Skäl till avslag var bland annat att organisationerna inte uppfyllde kriterierna i förordningen 3 § eller att Socialstyrelsen bedömt att det utifrån ansökningarna inte framgår hur organisationernas verksamhet, mål och aktiviteter bidrar till att uppfylla syftet med bidraget.

Det var 14 organisationer som fick statsbidrag för första gången 2013. Av dessa organisationer tillhörde 13 de nya verksamhetsområdena folkhälsa och stöd till efterlevande och 1 tillhörde området utsatta barn och deras familjer. Av de 59 organisationer som fick statsbidrag även 2012 fick 23 organisationer en höjning och 34 organisationer fick oförändrat bidrag 2013. Bidrag på 1 000 000 kronor eller mer delades ut till 18 organisationer. Fem organisationer fick mindre än 100 000 kronor i statsbidrag.

Fördelning mellan områden

Det område som tilldelades mest bidrag 2013 var alkohol och narkotika. Till detta område gick 33 491 000 kronor eller 42 procent av statsbidraget fördelat på 27 organisationer. Området motverka våld mot kvinnor tilldelades 30 200 000 kronor eller 38 procent av statsbidraget fördelat på 13 organisationer. Området utsatta barn och deras familjer tilldelades 10 935 000 kronor

eller drygt 13 procent av statsbidraget fördelat på 19 organisationer. De båda nya områdena hälsofrämjande verksamhet och stöd till efterlevande tilldelades 3 450 000 kronor motsvarande 4 procent av statsbidraget fördelat på 13 organisationer. Slutligen fördelades 2 000 000 kronor, motsvarande drygt 2 procent av statsbidraget, till en organisation vars verksamhet inte hänförs till något speciellt huvudområde (diagram 1).

Fördelningen av den totala summan mellan områdena förändrades något jämfört med året innan. Dessutom tillkom två nya områden år 2013. Området alkohol och narkotika ökade med 176 000 kronor, området utsatta barn och deras familjer ökade med 665 000 kronor och området motverka våld mot kvinnor minskade med 1 101 000 kronor. I bilaga 1 finns en förteckning av hur statsbidraget fördelades per område.

Återrapportering

De flesta rapporterade in i tid

Sista dagen för redovisning av 2013 års statsbidrag var den 30 april 2014. Majoriteten av organisationerna som fått del av 2013 års statsbidrag återrapporterade i tid. Tre organisationer inkom så sent med sina redovisningar att de inte finns med i Socialstyrelsens bedömning av statsbidragets användning.

Socialstyrelsen bedömer att 63 organisationer har genomfört sin verksamhet enligt sin planering i hög eller mycket hög utsträckning. Ytterligare 6 organisationer har genomfört sin verksamhet enligt sin planering i medelhög utsträckning.

Under 2013 har 60 organisationer uppnått förväntat resultat i hög eller mycket hög utsträckning medan 9 organisationer har uppnått förväntat resultat i medelhög utsträckning.

Utveckling av mål- och resultatstyrning

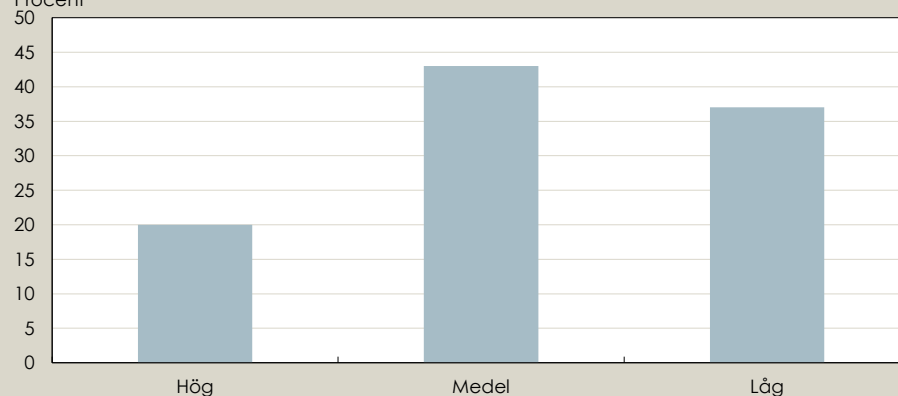
Förordningen (2011:1062) innehåller krav på mål- och resultatstyrning hos organisationerna som får del av statsbidraget. Socialstyrelsen har fortsatt arbetet med att anpassa ansökningsblanketten och återrapporteringsblanketten så att de omfattar mål- och resultatstyrning. Organisationerna ska ange huvudsaklig målgrupp, huvudmål och delmål för verksamheten samt vilka aktiviteter som de genomfört för att uppfylla delmålen. Organisationerna ska också uppge vilka konkreta resultat som de har uppnått av aktiviteterna och vilka insatser som har haft störst påverkan på situationen för organisationens målgrupp. De ska även uppge vilka insatser som de anser har varit mest effektiva för att nå verksamhetens huvudmål.

Socialstyrelsen bedömer att 14 av 70 organisationer (20 procent) har sammanhängande mål och resultat i hög utsträckning (diagram 2). Detta kan jämföras med 32 procent av organisationerna bedömdes ha sammanhängande mål och konkreta resultat i hög utsträckning 2012.

Diagram 2. Sammanhängande mål och resultat

Bedömning av organisationernas redovisningar

Procent

Socialstyrelsen bedömer även att 30 av 70 organisationer (43 procent) har sammanhängande mål och konkreta resultat i genomsnittlig utsträckning. Det kan jämföras med att 44 procent av organisationerna bedömdes ha sammanhängande mål och resultat i genomsnittlig utsträckning 2012.

Detta innebär att den positiva utveckling av mål- och resultatstyrningen som vi sett tidigare år har brutits. Orsaker till detta kan vara de utökade kraven på mål- och resultatstyrning i förordningen och att två nya verksamhetsområden tillkommit i och med 2103 års statsbidrag.

Sammantaget är det 80 procent av organisationerna som saknar tydlig styrning av verksamheten mot mål och resultat, vilket innebär att det finns en betydande utvecklingspotential inom området.

Organisationernas måluppfyllelse

Totalt har 68 av de 70 organisationerna som ingår i uppföljningen uppskattat i vilken utsträckning de har uppnått de delmål som de själva satt upp. Två av tre organisationer uppger att de har nått sina delmål i hög utsträckning. Sammanlagt är det 45 organisationer som uppger att de nått sina uppsatta delmål i hög utsträckning (tabell 2).

Tabell 2. I vilken utsträckning har organisationerna nått sina delmål? N = 68

	Alkohol o narkotika	Utsatta barn	Våld m kvinnor	Hälsofrämjande o efterlevande	Ej kategoriserad
Hög	15	12	8	10	-
Medel	7	7	5	3	1
Låg	-	-	-	-	-

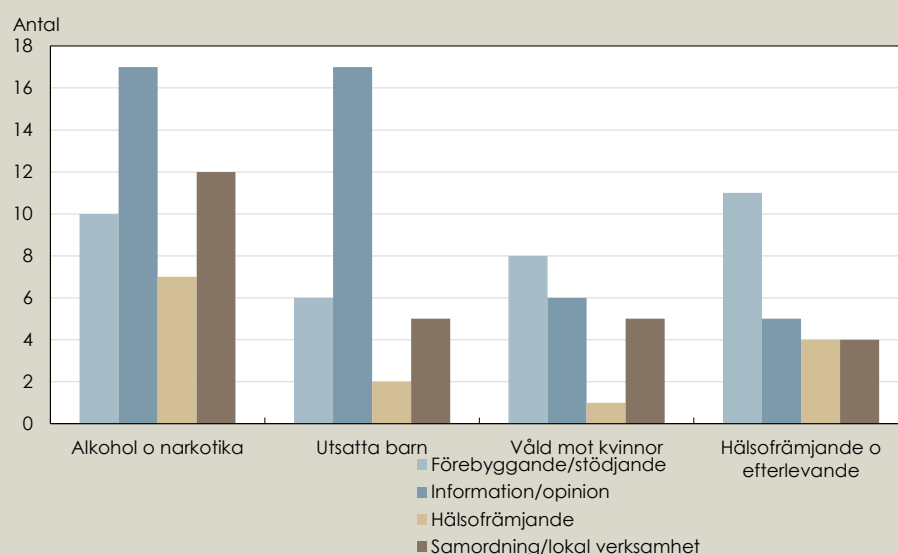
Vidare uppger 23 organisationer att de uppnått sina delmål i medelhög utsträckning. Ingen organisation uppger att de uppnått sina delmål i låg utsträckning.

Vilken typ av insatser har varit effektivast?

De olika organisationerna fick också ange vilken eller vilka insatser som de ansåg hade varit mest effektiva för att nå verksamhetens huvudmål. Organisationerna kunde ange insatser inom flera olika områden. Totalt 45 organisationer tog upp insatser som enligt Socialstyrelsens bedömning ingår i informations- och opinionsbildande arbete.

Dessutom uppger 35 organisationer att förebyggande och socialt stödjande insatser varit mest effektiva för att nå organisationens mål. Vidare uppger 26 organisationer insatser som kommer organisationens lokala eller samordnande roll till del som de mest effektiva och 14 organisationer uppger att insatser inom hälsofrämjande verksamhet varit de mest effektiva.

Diagram 3. Mest effektiva insats efter verksamhetsområde

Inom områdena alkohol och narkotika samt utsatta barn är insatser inom informations- och opinionsbildning de mest framträdande (diagram 3). Organisationerna inom områdena motverka våld mot kvinnor samt hälsofrämjande och stöd till efterlevande fokuserar mer mot insatser inom förebyggande och stödjande verksamhet.

Medlemsantal och mål- och resultatstyrning

Organisationer som beviljats statsbidrag ska uppge hur många medlemmar de har, enligt förordningens 14 §. Detta krav tillkom i och med redovisningen av 2012 års statsbidrag och grundar sig i regeringens önskan att se hur många individer som är engagerade i de sociala organisationerna och också hur antalet medlemmar förändras över tid. Antalet medlemmar påverkar dock inte bidragets storlek (se bilaga 3 för medlemsantal och medlemsutveckling).

Organisationernas storlek, uppbyggnad och struktur varierar kraftigt. Vissa organisationer har lokalföreningar spridda över landet medan andra finns på någon enstaka ort. Drygt en tredjedel av organisationerna har färre än 500 medlemmar. Det är samma läge som vid förra årets uppföljning. Tio av organisationerna inom denna grupp ökade sitt medlemsantal under året.

Sammanlagt 25 organisationer hade 500–5 000 medlemmar i december 2013. Elva av dessa organisationer ökade sitt medlemsantal under året.

Åtta organisationer hade 5 001–15 000 medlemmar i december 2013. Två av dessa organisationer ökade i storlek under året. Slutligen hade nio organisationer fler än 15 000 medlemmar (tabell 3). Tre av dessa ökade sitt medlemsantal under året.

Tabell 3. Organisationer efter antal medlemmar

< 500	500 – 5 000	5 001 – 15 000	>15 000	Totalt
23	25	8	9	65

Det är endast bland organisationerna med mer än 15 000 medlemmar som majoriteten av organisationerna har en god mål- och resultatstyrning. Det verkar alltså precis som tidigare år som att organisationernas storlek spelar en viktig roll när det gäller organisationernas arbete med mål- och resultatstyrning enligt Logic Framework Approach (LFA).

Sammanslutningar av riksorganisationer

Socialstyrelsen har valt att redovisa de organisationer som är sammanslutningar av andra organisationer för sig eftersom de skiljer sig från övriga organisationer när det gäller storlek och uppbyggnad. I uppföljningen av 2013 års statsbidrag är det fem organisationer som kvalar in i denna kategori (tabell 4).

Socialstyrelsen har även analyserat sammanslutningarnas mål- och resultatstyrning enligt LFA där 3 innebär en god mål- och resultatstyrning och 1 innebär en mindre bra mål och resultatstyrning.

Tabell 4. Antal medlemmar och bedömd mål- och resultatstyrning hos sammanslutningar av riksorganisationer och trossamfund

Organisation	Antal medlemmar	LFA
Forum för familjevård	Omfattar 7 organisationer som består av medlemsfamiljer	1
Forum idéburna organisationer	6, 6 miljoner medlemmar tillhörande olika organisationer	3
Hela människan	Ca 6,5 miljoner medlemmar i olika trossamfund	2
Kvinnoorganisationernas samarbetsråd för alkohol- och narkotikafrågor	Ca 270 000 medlemmar som ingår i andra organisationer	3
Rainbow Sweden	1 001 medlemmar	1

En organisation som är en sammanslutning av andra organisationer kan ha svårt att uppskatta antalet medlemmar eftersom medlemsorganisationerna kanske beräknar medlemskap vid olika tillfällen. De kan också bli mycket stora, t ex. Hela människan som räknar de 6 500 000 medlemmarna i olika kristna trossamfund som sina medlemmar.

Utveckling 2013

Alkohol och narkotika

Av de 73 organisationerna som fick statsbidrag 2013 ingick 27 stycken i området alkohol och narkotika. Till området gick 33 491 000 kronor vilket motsvarar 42 procent av statsbidraget. Alkohol och narkotika är därmed det mest omfattande området både när det gäller antal organisationer och i andel av statsbidraget.

Dessutom anger åtta organisationer inom områdena utsatta barn och deras familjer, motverka våld mot kvinnor, stöd till efterlevande och hälsofrämjande verksamhet att de bedriver verksamhet inom alkohol och narkotika i hög utsträckning. Inom de övriga områdena uppger 31 organisationer att de bedriver verksamhet inom alkohol och narkotika i medelhög eller låg utsträckning.

Majoriteten av organisationerna inom alkohol och narkotika bedriver också verksamhet inom områdena utsatta barn och deras familjer, motverka våld mot kvinnor, stöd till efterlevande och hälsofrämjande verksamhet. Det är endast två organisationer som enbart är inriktade mot alkohol och narkotika (tabell 5).

Inom området återrapporterade 24 av 27 organisationer i tid. De tre förse-nade organisationerna ingår därmed inte i bedömningen av 2013 års medel. Av de 24 organisationerna som ingår i bedömningarna uppger 21 (87,5 procent) att de bedrivit verksamhet inom förebyggande och socialt stödjande verksamhet i hög eller mycket hög utsträckning. Informations- och opinions-bildande arbete är också mycket vanligt. Denna typ av verksamhet har bedrivits i hög eller mycket hög utsträckning av 19 av organisationerna (79 procent). Vidare uppger 22 av organisationerna (92 procent) att den verksamhet de bedrivit kommit den lokala eller samordnande delen av verksamheten till del i hög eller mycket hög utsträckning.

År 2013 tillkom området hälsofrämjande verksamhet som ett område där organisationerna kan bedriva verksamhet. Knappt hälften av organisationerna inom alkohol och narkotika uppger att de bedrivit denna typ av verksamhet i hög eller mycket hög utsträckning. Flera organisationer uppger att de bedrivit denna typ av verksamhet i mycket låg utsträckning eller inte alls.

Majoriteten av organisationerna bedömer själva att de kunnat bedriva sin verksamhet enligt plan i hög eller mycket hög utsträckning. Endast två organisationer bedömer att de kunnat genomföra planerad verksamhet i medelhög utsträckning.

Situationen när det gäller att ha nått förväntat resultat är likartad. Majoriteten av organisationerna uppger att de nått förväntat resultat i hög eller mycket hög utsträckning.

Tabell 5. Ansökta och beviljade bidrag inom området alkohol och narkotika. SEK

Mottagare	Ansökt	Beviljat	Har även rapporterat verksamhet inom*
Alna Sverige förening	448 000	260 000	-
Convictus	680 000	680 000	HF
De Fria Sällskapen Länkarnas Samorganisation	550 000	325 000	UB, VmK, EL, HF
Dianova	600 000	400 000	-
Förbundet Hassela Solidaritet	600 000	550 000	UB, VmK, EL, HF
Hela Människan	6 900 000	4 750 000	UB, VmK, EL, HF
IOGT-NTO	4 500 000	3 700 000	UB, VmK, EL, HF
Kvinnoorganisationernas samarbetsråd	2 750 000	1 900 000	UB, VmK, HF
LP-verksamhetens ideella riksförening	3 470 000	1 700 000	UB, VmK, EL, HF
Länkens kamratförbund	400 000	300 000	UB, HF
MHF-ungdom	600 000	200 000	UB, VmK, EL, HF
Motorförarnas Helnykterhetsförbund	4 831 000	3 756 000	UB, VmK, EL, HF
Rainbow Sweden	650 000	550 000	UB, VmK, EL, HF
Riksförbundet för Rättigheter, Frigörelse, Hälsa och Likaberättigande, RFHL	3 350 000	2 650 000	UB, VmK, HF
Riksförbundet Föräldraföreningen Mot Narkotika, FMN	1 200 000	1 200 000	UB, VmK, EL, HF
Riksförbundet Kriminellas Revansch i Samhället, RIKSKRIS	1 900 000	1 650 000	UB, VmK, EL, HF
Riksförbundet SMART	2 361 000	700 000	UB, VmK, EL, HF
Riksförbundet Roma Institutet	250 000	220 000	UB, VmK, HF
Svenska Brukarföreningen	1 437 500	550 000	UB, VmK, EL, HF
Svenskar och Invandrare mot Narkotika, SIMON	1 650 000	1 500 000	UB, VmK, EL, HF
Sveriges Blåbandsförbund	1 600 000	800 000	UB, VmK, EL, HF
Sveriges Blåbandsungdom	350 000	100 000	-**
Sveriges Landsråd för alkohol och narkotikafrågor, SLAN	500 000	300 000	-**
Sveriges Lärares Nykterhetsförbund	100 000	50 000	UB, VmK, EL, HF
Sällskapen Länkarnas Riksförbund	2 155 000	900 000	UB, VmK, EL, HF
Ungdomens Nykterhetsförbund, UNF	1 600 000	800 000	-**
Verdandi	3 600 000	3 000 000	UB, VmK, HF
Totalt	49 032 500	33 491 000	

*UB = utsatta barn, VmK = våld mot kvinnor, EL = stöd åt efterlevande, HF = Hälsofrämjande.

**Återrapportering inkom försent

Socialstyrelsen bad även organisationerna bedöma utvecklingen inom området alkohol och narkotika. Majoriteten av organisationerna anser att utvecklingen inom området varit positiv. Sammanlagt 17 av organisationerna anser att utvecklingen varit odelat positiv. Exempel på positiv utveckling är

- minskad alkoholkonsumtion hos unga
- alkoholrelaterade trafikolyckor minskar
- att organisationernas arbete uppmärksammas vilket kan leda till större påverkan.

Andra exempel på positiv utveckling är sprutbytesprogram och att vikten av hälsofrämjande arbete inom området har uppmärksammas mer.

Två organisationer anser att utvecklingen inom området har varit mer blandad. Exempel på det är att samma organisation upplever att man lyckats hjälpa fler människor att lämna missbruket bakom sig samtidigt som organisationen upplever att det finns en drogliberal trend i samhället och att antalet blandmissbrukare ökar bland dem som organisationen har på behandling.

Tre organisationer upplever att utvecklingen inom alkohol och narkotikaområdet har varit negativ. Exempel på negativ utveckling är den ovan nämnda utvecklingen mot ett mer drogliberalt samhälle, nedskärningar i hälso- och sjukvård och socialtjänst vilket leder till villkorade insatser och höjda trösklar för att få hjälp.

Utsatta barn och deras familjer

Av de 73 organisationer som fick statsbidrag för 2013 ingår 19 stycken i området utsatta barn och deras familjer. Totalt tilldelades dessa 19 organisationer 10 935 000 kronor, vilket motsvarar 13 procent av statsbidraget.

Av de organisationer som bedriver verksamhet inom alkohol och narkotika samt motverka våld mot kvinnor är det 20 stycken som har rapporterat att de även bedriver verksamhet inom området utsatta barn och deras familjer i hög eller mycket hög utsträckning. Dessutom uppger två organisationer inom hälsofrämjande verksamhet att de bedriver verksamhet inom området utsatta barn i hög eller mycket hög utsträckning. Det är endast ett fåtal organisationer som uppger att de inte bedriver någon verksamhet alls inom utsatta barn och deras familjer.

Alla organisationer inom området utsatta barn utom en bedriver även verksamhet inom alkohol och narkotika. På samma sätt bedriver alla organisationer utom en verksamhet inom motverka våld mot kvinnor. Majoriteten av organisationerna uppger också att de bedriver verksamhet inom stöd till efterlevande och hälsofrämjande verksamhet (tabell 6).

Samtliga organisationer inom området utsatta barn och deras familjer återrapporterade i tid. Av de 19 organisationerna uppger 16 stycken eller 84 procent att de genomfört verksamhet inom förebyggande och socialt stödjande arbete i hög eller mycket hög utsträckning. Informationsarbete och opinionsbildande arbete har genomförts i hög eller mycket hög utsträckning av samtliga organisationer.

Tabell 6. Ansökta och beviljade bidrag inom området utsatta barn och deras familjer. SEK

Mottagare	Ansökt	Beviljat	Har även rapporterat verksamhet inom*
Anhöriga till sexuellt utnyttjade barn, ATSUB	700 000	455 000	AN, VmK, EL, HF
Barnens rätt i samhället, BRIS	9 000 000	2 200 000	AN, VmK, EL, HF
Bryggan	1 410 900	620 000	AN, VmK, EL, HF
ECPAT Sverige	1 500 000	1 375 000	AN, VmK, EL, HF
Familjehemmens riksförbund	250 000	50 000	AN, VmK, EL, HF
Familjevårdens centralorganisation, FACO	590 075	125 000	AN, VmK, EL, HF
FAS-föreningen	517 000	300 000	AN, HF
Forum för familjevård	300 000	50 000	AN, VmK
IOGT-NTOs juniorförbund Junis	563 500	450 000	AN, VmK, EL, HF
Maskrosbarn	1 000 000	500 000	AN, VmK, EL, HF
Riksförbundet frivilliga samhällsarbetare, RFS	700 000	375 000	AN, VmK, EL, HF
Riksförbundet för förstärkt familjehemsvård, RFF	658 800	75 000	AN, VmK, EL, HF
Riksförbundet för samhällets styvbarn, RFS	563 500	300 000	AN, VmK, EL, HF
Riksförbundet Insolvens	694 500	300 000	AN, VmK, EL, HF
Riksförbundet Stoppa Kvinnlig Könsstympning, RISK	552 000	450 000	VmK, HF
Rädda Barnens Riksförbund	2 000 000	680 000	AN, VmK, EL, HF
Sveriges Makalösa Föräldrar	2 582 000	1 900 000	AN, VmK, EL, HF
Sveriges Romska Ungdomsdelegation, SRUD	350 000	100 000	AN, VmK, EL, HF
Tjejzonen	4 168 000	630 000	AN, VmK, HF
Totalt	28 100 275	10 935 000	

*AN = Alkohol och Narkotika, VmK = våld mot kvinnor, EL = stöd åt efterlevande, HF = Hälsofrämjande.

Knappt 75 procent av organisationerna inom utsatta barn och unga uppger att deras verksamhet kommit organisationernas lokala eller samordnande verksamhet till del i hög eller mycket hög utsträckning. Hälften av organisationerna uppger att de bedrivit hälsofrämjande verksamhet i hög eller mycket hög utsträckning.

Samtliga organisationer uppger att de kunnat bedriva sin verksamhet som planerat i hög eller mycket hög utsträckning, och alla organisationer utom en uppger att de nått de resultat de förväntat sig i hög eller mycket hög utsträckning.

Alla organisationer utom två beskriver någon form av förändring inom området. Majoriteten av organisationerna anser att utvecklingen inom området utsatta barn och deras familjer varit positiv. Exempel på positiv utveckling är att organisationernas arbete har kommit upp på den politiska agendan och synliggjorts vilket organisationerna tror kommer att ha positiva effekter på sikt. Flera organisationer nämner just hur deras opinionsbildande arbete har varit framgångsrikt när det gäller att lyfta fram området. Till exempel nämner Rädda Barnen hur deras förslag för att stärka skyddet av barn har lett till politiska beslut på flera nivåer i samhället.

Två organisationer har en blandad bild och uppger att utvecklingen inom området har varit både positiv och negativ. Exempelvis nämner Ecpat den

ökande medvetenheten hos allmänhet och beslutsfattare när det gäller problematiken kring barnsexhandeln som något positivt. Samtidigt uppmärksammar man den påtagligt negativa utvecklingen i och med den relativt nya formen av övergrepp som kan ske på andra sidan jordklotet via webbkamera utan att förövaren behöver resa dit.

Slutligen uppger två organisationer att utvecklingen inom området utsatta barn har varit negativ under 2013. Exempel på negativ utveckling är att organisationerna upplever att samhällsklimatet hårdnar och att ungdomar får mindre möjligheter till stöd och hjälp från kommun och landsting.

Motverka våld mot kvinnor

Av de 73 organisationerna som fick del av 2013 års statsbidrag ingår 13 stycken i området motverka våld mot kvinnor. Totalt tilldelades dessa 13 organisationer 30 200 000 kronor vilket motsvarar 38 procent av statsbidraget.

Dessutom har sju av organisationerna inom området utsatta barn och deras familjer bedrivit verksamhet inom området motverka våld mot kvinnor i hög eller mycket hög utsträckning. Däremot är det endast en organisation inom alkohol och narkotika och en inom hälsofrämjande verksamhet som uppger att de bedrivit verksamhet inom motverka våld mot kvinnor i hög utsträckning. Ingen organisation inom det nya området stöd till efterlevande har bedrivit verksamhet inom motverka våld mot kvinnor i hög eller mycket hög utsträckning. Genomgående är det relativt många organisationer som inte bedrivit någon verksamhet alls alternativt bedrivit verksamhet i mycket låg utsträckning inom området motverka våld mot kvinnor.

Alla organisationer inom området motverka våld mot kvinnor utom en uppger också att de bedrivit verksamhet inom något eller några av de övriga områdena. Det vanligast förekommande övriga området är utsatta barn och deras familjer där alla organisationer utom en rapporterade att de bedrivit verksamhet. Inom alkohol och narkotika, hälsofrämjande verksamhet och stöd till efterlevande uppger 11 av 13 organisationer att de bedrivit verksamhet (tabell 7).

Tabell 7. Ansökta och beviljade bidrag inom området motverka våld mot kvinnor. SEK

Mottagare	Ansökt	Beviljat	Har även rapporterat verksamhet inom*
Brottsofferjourernas Riksförbund, BOJ	1 395 345	800 000	AN, UB, EL, HF
Kvinnors Nätverk	1 262 000	250 000	AN, UB, EL, HF
Mottagningen mot våld i nära relationer i Uppsala, MVU	985 000	550 000	AN, UB, EL, HF
Män för Jämställdhet	1 576 000	990 000	AN, UB, EL, HF
Riksföreningen Stödcentrum mot incest, RSCI	300 000	200 000	AN, UB, EL, HF
Riskriscentrum	1 525 000	460 000	AN, UB, EL, HF
Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, ROKS	16 000 000	13 300 000	UB
Romska Delegationen	350 000	250 000	AN, UB, EL, HF
Slagfärdiga	1 547 500	350 000	AN, UB, EL, HF
Somali Women in Sweden, SWIS	544 000	350 000	AN, UB, EL, HF
Sveriges Kvinno- och tjejjourers Riksförbund, SKR	13 755 000	11 000 000	AN, UB, EL, HF
Terrafem	2 442 000	1 450 000	-
Öppen Gemenskap	3 412 600	200 000	AN, UB, EL, HF
Totalt	45 094 445	30 200 000	

*AN = Alkohol och Narkotika, UB = Utsatta barn, EL = stöd åt efterlevande, HF = Hälsofrämjande

Samtliga organisationer inom området motverka våld mot kvinnor återrapporterade i tid. Av de 13 organisationerna uppger 11 stycken eller 85 procent att de bedrivit förebyggande och socialt stödjande arbete i hög eller mycket hög utsträckning. Informations- och opinionsbildande arbete har genomförts i hög eller mycket hög utsträckning av 9 organisationer.

Alla organisationer utom en har rapporterat att de har genomfört verksamhet som kommer organisationens lokala eller samordnande arbete till del i hög eller mycket hög utsträckning. Slutligen har hälften av organisationerna rapporterat att de bedrivit hälsofrämjande verksamhet i hög eller mycket hög utsträckning.

Av de 13 organisationerna har 11 av 13 organisationer (85 procent) uppnått det resultat de förväntat sig. Lika många organisationer har kunnat genomföra sin verksamhet som planerat i hög eller mycket hög utsträckning. Två organisationer uppger att de nått förväntat resultat och kunnat genomföra sin verksamhet som planerat enligt plan i medelhög utsträckning.

Samtliga organisationer rapporterar att de ser någon form av förändring när det gäller de problem eller behov som verksamheten är till för att åtgärda. Majoriteten av organisationerna anser att utvecklingen inom området motverka våld mot kvinnor varit positiv. Exempel på positiv utveckling är att samhället blivit mer medvetet om behovet av att inkludera män och jämställdhetsfrågor. Detta har bland annat kommit till uttryck i en utredning om män och jämställdhet och ett ökat intresse för att våldsförebyggande insatser för män och pojkar. Det opinionsbildande arbetet lyfts också fram av flera organisationer som något framgångsrikt. Flera organisationer nämner även hur deras interna struktur stärkts vilket leder till bättre förutsättningar på sikt.

Endast två organisationer uppger att utvecklingen inom området varit negativ. Exempel på negativ utveckling är ett hårdare samhällsklimat med minskade resurser inom kommun/socialtjänst vilket drabbar hjälpsökande kvinnor. Organisationerna ser också att det är stora skillnader när det gäller vilken hjälp som kvinnor erbjuds beroende på vilken kommuns socialtjänst som är inkopplad. Samtidigt ökar antalet komplicerade fall där de våldsutsatta kvinnorna har ett större behov av stöd.

Hälsofrämjande verksamhet

Hälsofrämjande verksamhet är ett nytt verksamhetsområde i förordningen från och med 2013. Av de 73 organisationerna som tilldelades statsbidrag 2013 ingår sju stycken i detta område. Totalt tilldelades dessa sju organisationer 1 165 000 kronor vilket motsvarar 1,5 procent av statsbidraget.

Vidare uppger samtliga organisationer inom stöd till efterlevande att de bedrivit verksamhet inom det hälsofrämjande området i mycket hög utsträckning. Inom alkohol och narkotika, utsatta barn och deras familjer samt inom motverka våld mot kvinnor är det knappt hälften av organisationerna som uppger att de bedrivit verksamhet inom det hälsofrämjande området i hög eller mycket hög utsträckning. Det är endast ett fåtal organisationer som uppger att de inte bedrivit någon verksamhet alls inom det hälsofrämjande området.

Samtliga organisationer inom området hälsofrämjande verksamhet har också bedrivit verksamhet inom områdena stöd till efterlevande samt utsatta barn och deras familjer. Dessutom uppger fem av de sju organisationerna att de bedrivit verksamhet inom alkohol och narkotika samt motverka våld mot kvinnor (tabell 8).

Tabell 8. Ansökta och beviljade bidrag inom området hälsofrämjande verksamhet. SEK

Mottagare	Ansökt	Beviljat	Har även rapporterat verksamhet inom*
Amningshjälpen	582 500	70 000	AN, UB, VmK, EL
Förbundet S:t Lukas	370 000	100 000	AN, UB, VmK, EL
Mind – Föreningen Psykisk Hälsa	4 000 000	220 000	UB, EL
Riksförbundet Hälsofrämjandet	590 560	100 000	AN, UB, VmK, EL
Roma International, Centralförbundet	241 000	180 000	AN, UB, VmK, EL
Röda Korset	3 981 660	320 000	AN, UB, VmK, EL
Äldrekontakt	200 000	175 000	AN, UB, VmK, EL
Totalt	9 965 720	1 165 000	

*AN = Alkohol och Narkotika, VmK = Våld mot kvinnor, UB = Utsatta barn, EL = Stöd åt efterlevande

Samtliga organisationer inom området återrapporterade i tid. Av de sju organisationerna uppger fem stycken (drygt 70 procent) att bedrivit förebyggande och socialt stödjande arbete i hög eller mycket hög utsträckning. Informations- och opinionsbildande arbete har bedrivits i hög eller mycket hög utsträckning av fem organisationer. Hälften av organisationerna har bedrivit

verksamhet som kommer deras lokala eller samordnande arbete till del i hög eller mycket hög utsträckning. Hälsofrämjande verksamhet har bedrivits i hög eller mycket hög utsträckning av sex av organisationerna.

Verksamhet enligt plan har genomförts i hög eller mycket hög utsträckning av 6 av 7 organisationer. Förväntat resultat har nåtts i hög eller mycket hög utsträckning av 5 av 7 organisationer.

Samtliga organisationer rapporterar att det har skett någon form av förändring inom det hälsofrämjande området. Majoriteten, 6 av 7 organisationer, anser att utvecklingen inom området varit positiv. Det handlar bland annat om att vikten av hälsofrämjande insatser kommit upp på agendan och att organisationerna nått ut till fler personer, t ex via telefonjourer för att motverka ensamhet, oro och ångest. Förebyggande och socialt stödjande arbete av olika slag nämns av de flesta organisationerna i detta sammanhang.

Den organisation som uppger att det har skett en negativ förändring inom området pekar på att psykisk ohälsa hos unga ökat och att antalet sjukskrivningar i arbetslivet till följd av psykisk ohälsa har ökat markant.

Stöd åt efterlevande

Det andra nya verksamhetsområdet i förordningen är stöd åt efterlevande. Av de 73 organisationer som tilldelades statsbidrag för 2013 tillhör sex stycken detta område. Det är därmed det minsta området sett till antalet organisationer. Organisationerna inom stöd till efterlevande tilldelades sammanlagt 2 285 000 kronor vilket motsvarar knappt 3 procent av statsbidraget.

Få organisationer inom de övriga verksamhetsområdena har bedrivit verksamhet inom stöd åt efterlevande i hög eller mycket hög utsträckning. Sammanlagt är det sex organisationer inom alkohol och narkotika, utsatta barn och deras familjer samt motverka våld mot kvinnor som uppger att de bedrivit verksamhet inom stöd till efterlevande i hög eller mycket hög utsträckning. Ingen av organisationerna inom hälsofrämjande verksamhet uppger att de bedrivit verksamhet inom stöd till efterlevande i hög eller mycket hög utsträckning. Det är också relativt många organisationer inom de övriga verksamhetsområdena som uppger att de inte bedrivit någon verksamhet alls, alternativt bedrivit verksamhet i mycket låg utsträckning inom stöd till efterlevande.

Samtliga sex organisationer inom stöd till efterlevande uppger att de även genomfört verksamhet inom hälsofrämjande verksamhet i hög eller mycket hög utsträckning. Fyra organisationer har bedrivit verksamhet inom området utsatta barn och deras familjer och tre organisationer har bedrivit verksamhet inom områden alkohol och narkotika samt motverka våld mot kvinnor (tabell 9).

Tabell 9. Ansökta och beviljade bidrag inom området stöd åt efterlevande. SEK

Mottagare	Ansökt	Beviljat	Har även rapporterat verksamhet inom*
Riksförbundet för Suicidprevention och Efterlevandes Stöd	2 271 100	550 000	AN, VmK, UB, HF
Riksförbundet för Änkor och Änkemän	600 000	220 000	HF
SAMS – Samarbete för Människor i Sorg	1 000 000	1 000 000	HF
Spädbarnsfonden	3 989 500	100 000	AN, VmK, UB, HF
Vi som förlorat barn	300 000	220 000	AN, VmK, UB, HF
VIMIL – Vi som mist någon mitt i livet	250 00	195 000	UB, HF
Totalt	8 410 600	2 285 000	

*AN = Alkohol och Narkotika, VmK = Våld mot kvinnor, UB = Utsatta barn, HF =Hälsofrämjande verksamhet

Alla sex organisationerna inom området stöd åt efterlevande återrapporterade i tid. Samtliga återrapporterade att de genomfört förebyggande och socialt stödjande verksamhet, informations- och opinionsbildande arbete samt hälsofrämjande arbete i hög eller mycket hög utsträckning.

Fem av organisationerna har dessutom bedrivit verksamhet som kommit det lokala eller samordnande arbetet till del i hög eller mycket hög utsträckning.

Fem av sex organisationer har genomfört verksamhet enligt plan i hög eller mycket hög utsträckning. Samma fem organisationer uppger också att de nått förväntat resultat i hög eller mycket hög utsträckning.

Av organisationernas redovisningar framgår att fem av sex organisationer anser att utvecklingen inom stöd till efterlevande har utvecklats på ett positivt sätt. En organisation anser inte att det varit någon förändring inom området.

Ett exempel på en positiv utveckling är att organisationerna och deras verksamhet blivit mer känd hos myndigheter och allmänhet. Det gäller till exempel opinionsbildningen för den så kallade sorgpengen som innebär att sörjande ska kunna få ersättning. Andra typer av positiv utveckling är att organisationerna stärkts genom ett ökat medlemsantal och fler aktiva deltagare, vilket i sin tur lett till att organisationernas stödjande och förebyggande arbete kan nå fler.

Syftet i förordningen har uppfyllts

I redovisningen av 2013 års statsbidrag redogjorde organisationerna för i hur stor utsträckning deras verksamhet varit inriktad mot informations- och opinionsbildande arbete samt mot förebyggande och socialt stödjande arbete. Organisationerna redogjorde också för i hur stor utsträckning de har arbetat med insatser som kommit deras lokala eller samordnande arbete till del. En nyhet i förordningen som började gälla för 2013 års statsbidrag är att organisationerna även skulle redovisa i hur stor utsträckning deras verksamhet varit inriktad mot hälsofrämjande verksamhet. Denna typ av insatser får inte omfatta idrotts- och friluftsverksamheter utan endast andra typer av hälsofrämjande insatser för befolkningen.

Det vanligaste är att organisationerna varit aktiva inom flera olika områden samtidigt som det varierar kraftigt hur stor del av deras verksamhet som bedrivits inom respektive område.

Organisationerna är mycket olika när det gäller storlek, uppbyggnad, spridning, antal medlemmar, inriktning och hur de bedriver sitt arbete. Detta innebär att omfattning och typ av verksamhet skiljer sig åt mellan de olika organisationerna.

Stöd till utveckling av det civila samhället

Ett av syftena med statsbidraget till vissa organisationer inom det sociala området är att stödja utvecklingen av ett civilt samhälle som bidrar till att människor som befinner sig i, eller riskerar att hamna i en utsatt situation kan påverka och förbättra sina levnadsvillkor samt delta i och påverka samhällsutvecklingen. Från och med 2013 års bidrag har syftet utökats och omfattar nu också att utvecklingen av det civila samhället även inkluderar att skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen.

Organisationernas redovisningar visar att de använder statsbidraget till insatser och aktiviteter inom informations- och opinionsbildning, förebyggande och socialt stödjande samt inom hälsofrämjande verksamhet på ett sätt som ligger i linje med syftet i förordningen.

Informations- och opinionsbildande arbete

Organisationernas redovisningar visar att 68 av 70 organisationer uppger att de bedrivit informations- och opinionsbildande arbete. Av organisationerna har 58 av 70 stycken (83 procent) bedrivit arbete inom detta område i hög eller mycket hög utsträckning. Samtliga organisationer inom området utsatta barn och deras familjer uppger att de bedrivit informations- och opinionsbildande arbete i hög eller mycket hög utsträckning.

Arbete med information och opinionsbildning kan handla om att belysa en viss fråga för att få upp den på den politiska agendan, att öka kunskapen hos beslutsfattare och allmänhet eller att skapa uppmärksamhet för organisationen.

Det kan handla om konferenser, seminarier, informationskampanjer av olika slag via hemsidor, annonser och broschyrer, delta i olika myndigheters

referensgrupper, fungera som remissinstans och att anordna av utbildningar för berörda inom respektive område.

Inom området motverka våld mot kvinnor har exempelvis Brottsförebyggande förbundet (BOJ) genomfört lokala och regionala samverkanskonferenser med brottsofferjourer, socialtjänst och polis för att utsatta kvinnor och barn ska ges bättre stöd. Konferenserna innehöll bland annat föreläsningar om hedersrelaterat våld och förtryck samt riskbedömningar.

Exempel på arbete med information och opinionsbildning från området alkohol och narkotika är Convictus arbete med att arrangera konferenser och seminarier på lokal, regional och nationell nivå. Bland annat en nationell konferens om sprutbyte i Västra Götaland och en konferens om organisationens hälsoarbete. Detta är en del av ett arbete där Convictus regelbundet deltar i konferenser, seminarier, referensgrupper, brukarråd etc.

Inom området utsatta barn och deras familjer arbetar Ecpat med att påverka beslutsfattare i frågan om barnsexhandel, t ex via motionsunderlag till riksdagsledamöter, remissyttranden, möten med ansvariga på Socialdepartementet och ett seminarium på Almedalsveckan.

Arbetet med informations- och opinionsbildning inom områdena hälsofrämjande och stöd till efterlevande handlar bland annat om Amningshjälps information riktad till apotekspersonal för att apotekspersonalen ska känna sig mer säker i sin amningsrådgivning till föräldrarna. Spädbarnsfonden arbetar med informationskampanjer riktade till blivande föräldrar och hälso- och sjukvårdspersonal om vikten av att spädbarn sover på rygg.

Förebyggande och socialt stödjande arbete

Av organisationernas redovisningar framgår att 69 av 70 organisationer bedrivit förebyggande och socialt stödjande arbete. Av organisationerna har 59 av 70 stycken (83 procent) bedrivit arbete inom förebyggande och socialt stödjande verksamhet i hög eller mycket hög utsträckning. Samtliga organisationer inom området stöd till efterlevande uppger att de bedrivit förebyggande och socialt stödjande arbete i hög eller mycket hög utsträckning.

Förebyggande och socialt stödjande arbete omfattar bland annat hjälp och stöd till människor i utsatta situationer genom telefonjourer, kamrattstöd, lägerverksamhet, skyddade boenden och rådgivning.

Inom området motverka våld mot kvinnor driver organisationer som Kvinnors nätverk och Terrafem kvinnojourer och skyddade boenden för kvinnor som utsatts för våld och förtryck. Inom utsatta barn och deras familjer driver organisationen Maskrosbarn lägerverksamhet för ungdomar och erbjuder även strukturerat gruppstöd via stödgrupper på flera orter.

Exempel från området alkohol och narkotika är organisationen Hela människan som driver missbruksvård (HVB) och motiverande insatser för att stödja sådana insatser som främjar personers rehabilitering. I detta ingår socialt stöd, motion och friskvård och praktisk omsorg.

På efterlevandeområdet arbetar nätverket Vi som mist någon mitt i livet, VIMIL, med caféträffar och andra aktiviteter för att sörjande medlemmar ska träffa andra i samma situation. Man genomför också familjeläger där barn kan träffa andra barn i samma situation. Ett exempel på förebyggande och stödjande arbete inom hälsofrämjande, slutligen, är Minds sajt självmordsupplysningen där besökarna kan chatta, blogga och diskutera.

Hälsofrämjande verksamhet

Hälsofrämjande verksamhet är ett verksamhetsområde som är nytt i förordningen för 2013. Sammanlagt 65 av 70 organisationer uppger att de bedrivit hälsofrämjande insatser. Socialstyrelsens genomgång visar att 36 av dessa organisationer (51 procent) bedrivit hälsofrämjande verksamhet i hög eller mycket hög utsträckning. Samtliga organisationer inom området stöd till efterlevande uppger att de bedrivit verksamhet inom området i hög eller mycket hög utsträckning.

Hälsofrämjande verksamhet omfattar aktiviteter som gränsar till förebyggande och stödjande verksamhet samt information- och opinionsbildande arbete. Aktiviteterna kan också ha koppling till insatser som kommer organisationernas lokala eller samordnande arbete till del.

Exempel på hälsofrämjande verksamhet från området alkohol och narkotika är Sveriges Blåbandsförbunds arbete med att ge fler barn och unga en uppväxt utan alkohol och droger. Arbetet går ut på att öka vuxenvärldens medvetande om att det finns många barn och unga som far illa av vuxnas alkoholkonsumtion.

Inom området motverka våld mot kvinnor kan man nämna Somali Women in Swedens arbete för att motverka könsstämpning vilket är en del av organisationens arbete för ett samhälle utan våld och förtryck mot kvinnor.

Organisationen Tjejzonen arbetar hälsofrämjande i sin verksamhet genom sitt fokus på att förebygga unga tjejers psykiska ohälsa. De driver bland annat chatt, hemsida, blogg och arbetar för att påverka beslutsfattare, myndigheter och media.

Inom hälsofrämjande insatser har Riksförbundet Hälsofrämjandet arbetat för att utveckla en hälsosam skolmat. Under 2013 har förbundet genomfört utbildningar riktade till skolledare, skolpersonal och skolkökspersonal från sammanlagt 19 kommuner om skolmatsutveckling. Föräldrar och skolpersonal har deltagit i föreläsningar om barn, kost och hälsa.

Exempel på aktiviteter som har koppling till arbete på lokal nivå är Vi som förlorat barns arbete med att starta nya samtalsgrupper på olika platser i landet. Därigenom kan fler föräldrar som förlorat barn och syskon som förlorat syskon få råd och stöd.

Lokala eller samordnande insatser

Alla organisationer utom en bedömer att de arbetat med insatser som kommer deras lokala eller samordnande arbete till del. Sammanlagt 57 av 70 organisationer (81 procent) uppger att de bedrivit denna typ av arbete i hög eller mycket hög utsträckning.

Denna typ av insatser handlar om olika typer av utbildningar och kurser och andra typer av stöd till de lokala delarna av organisationerna. Det kan också handla om organisationsstöd i form av att utveckla kansli och administration för att stärka organisationens verksamhet. Inom motverka våld mot kvinnor respektive stöd till efterlevande har alla organisationer utom en bedrivit verksamhet som kommer lokala eller samordnande insatser till del i hög eller mycket hög utsträckning.

Inom alkohol och narkotika arbetar KSAN aktivt för att utvecklas och stärkas som paraplyorganisation bland annat genom kontinuerlig uppföljning

av kontakter med medlemsorganisationerna för att vidareutveckla samarbetet, delaktighet och medlemmarnas möjligheter att påverka.

Inom utsatta barn strävar Samhällets styvbarn efter att bli en effektivare röst för sin målgrupp. För att uppnå detta har de anställt en organisationssekreterare på halvtid vid organisationens kansli och infört fasta telefontider. Vidare har de ordnat bankgiro och tagit ett särskilt bokföringsprogram i bruk. Från området motverka våld mot kvinnor kan Rikskriscentrums arbete med att stärka organisationen genom kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte för medlemsorganisationerna tas upp. Man arbetar även med lokala nätverksträffar och en kanslifunktion på deltid ska leda till bättre samordning, planering och genomförande av planerade aktiviteter.

På efterlevandeområdet stöder Riksförbundet för änkor och änkemän sina lokalföreningar både ekonomiskt och med utbildning för stödpersoner i samtliga lokalföreningar. Och inom det hälsofrämjande området arbetar Föreningen S:t Lukas med utbildning av ambassadörer för folkhälsa inom den egna organisationen.

Sammanfattande kommentarer

Socialstyrelsen konstaterar att endast var femte organisation har sammanhängande mål- och resultatstyrning i hög utsträckning. Det är en tydlig för-sämring jämfört med 2012 års uppföljning då en tredjedel av organisationerna hade en god mål- och resultatstyrning. Detta kan till viss del förklaras med att de båda nya områdena stöd till efterlevande och hälsofrämjande verksamhet tillkommit. De ökade kraven på mål- och resultatstyrning är dessutom relativt nya men det är viktigt att organisationerna förbättrar sitt arbete med detta. Bristande mål- och resultatstyrning kan komma att påverka bidragets storlek.

Organisationerna redogjorde för i hur stor utsträckning deras verksamhet varit inriktad mot informations- och opinionsbildande arbete samt förebyggande och socialt stödjande arbete. Organisationerna redogjorde också för i hur stor utsträckning de har arbetat med insatser som kommit deras lokala eller samordnande arbete till del. En nyhet i förordningen som började gälla för 2013 års statsbidrag är att organisationerna även skulle redovisa i hur stor utsträckning deras verksamhet varit inriktad mot hälsofrämjande verksamhet. Denna typ av insatser får inte omfatta idrotts- och friluftsverksamheter utan endast andra typer av hälsofrämjande insatser för befolkningen. Majoriteten av organisationerna har varit aktiva inom mer än ett av dessa områden.

Precis som tidigare skulle organisationerna även uppge antal medlemmar. Regeringen vill på detta sätt få en bild av hur många individer som är engagerade i organisationerna, och också få en bild av hur medlemsutvecklingen ser ut över tid. Paraplyorganisationer och sammanslutningar av organisationer kan ha ett mycket stort antal medlemmar medan andra organisationer har en mer lokal prägel.

Organisationerna är vidare mycket olika när det gäller storlek, uppbyggnad, spridning, antal medlemmar, inriktning och hur de bedriver sitt arbete. Detta innebär att omfattningen och typen av verksamhet skiljer sig åt mellan de olika organisationerna.

Med 2013 års statsbidrag fortsätter Socialstyrelsen arbetet med att förbättra mål- och resultatstyrningen av bidraget genom att utveckla ansöknings- och återrapporteringsblanketten för att förbättra detta område.

Socialstyrelsens uppföljning visar dock att många organisationer fortfarande har svårt att formulera relevanta och uppföljningsbara mål samt att skatta sig själva och sin egen verksamhet. Till viss del beror detta på organisationernas storlek och uppbyggnad. Organisationerna måste fortsätta sitt utvecklingsarbete inom mål- och resultatstyrning.

Referenser

1. Användningen av statsbidraget till vissa organisationer inom det sociala området år 2012. Socialstyrelsen; 2013

Bilaga 1. Fördelning av medel

Tabell 10. Fördelning av medel per område och organisation

Mottagare	Beviljat
Alkohol och narkotika	33 491 000
Alna Sverige förening	260 000
Convictus	680 000
De Fria Sällskapen Länkarnas Samorganisation	325 000
Dianova	400 000
Förbundet Hassela Solidaritet	550 000
Hela Människan	4 750 000
IOGT-NTO	3 700 000
Kvinnoorganisationernas samarbetsråd, KSAN	1 900 000
LP-verksamhetens ideella riksförening	1 700 000
Länkens kamratförbund	300 000
MHF-ungdom	200 000
Motorförarnas Helnykterhetsförbund	3 756 000
Rainbow Sweden	550 000
Riksförbundet för Rättigheter, Frigörelse, Hälsa och Lika-berättigande, RFHL	2 650 000
Riksförbundet Föräldraföreningen Mot Narkotika, FMN	1 200 000
Riksförbundet Kriminellas Revansch i Samhället, RIKSKRIS	1 650 000
Riksförbundet SMART	700 000
Riksförbundet Roma Institutet	220 000
Svenska Brukarföreningen	550 000
Svenskar och Invandrare mot Narkotika, SIMON	1 500 000
Sveriges Blåbandsförbund	800 000
Sveriges Blåbandsungdom	100 000
Sveriges Landsråd för alkohol och narkotikafrågor, SLAN	300 000
Sveriges Lärares Nykterhetsförbund	50 000
Sällskapen Länkarnas Riksförbund	900 000
Ungdomens Nykterhetsförbund, UNF	800 000
Verdandi	3 000 000
Utsatta barn och deras familjer	10 935 000
Anhöriga till sexuellt utnyttjade barn, ATSUB	455 000
Barnens rätt i samhället, BRIS	2 200 000
Bryggan	620 000
ECPAT Sverige	1 375 000
Familjehemmens riksförbund	50 000
Familjevårdens centralorganisation, FACO	125 000
FAS-föreningen	300 000
Forum för familjevård	50 000
IOGT-NTOs juniorförbund Junis	450 000
Maskrosbarn	500 000
Riksförbundet frivilliga samhällsarbetare, RFS	375 000
Riksförbundet för förstärkt familjehemsvård, RFF	75 000
Riksförbundet för samhällets styvbarn, RFS	300 000
Riksförbundet Insolvens	300 000
Riksförbundet Stoppa Kvinnlig Könstympling, RISK	450 000
Rädda Barnens Riksförbund	680 000
Sveriges Makalösa Föräldrar	1 900 000
Sveriges Romska Ungdomsdelegation, SRUD	100 000

Tjejzonen	630 000
Motverka våld mot kvinnor	30 200 000
Brottsofferjourenas Riksförbund, BOJ	800 000
Kvinnors Nätverk	250 000
Mottagningen mot våld i nära relationer i Uppsala, MVU	550 000
Män för Jämställdhet	990 000
Riksföreningen Stödcentrum mot incest, RSCI	200 000
Rikskriscentrum	460 000
Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, ROKS	13 300 000
Romska Delegationen	250 000
Slagfärdiga	350 000
Somali Women in Sweden, SWIS	350 000
Sveriges Kvinno- och tjejjourers Riksförbund, SKR	11 000 000
Terrafem	1 450 000
Öppen Gemenskap	200 000
Hälsofrämjande verksamhet	1 165 000
Amningshjälpen	70 000
Förbundet S:t Lukas	100 000
Mind – Föreningen Psykisk Hälsa	220 000
Riksförbundet Hälsofrämjandet	100 000
Roma International, Centraförbundet	180 000
Röda Korset	320 000
Äldrekontakt	175 000
Stöd till efterlevande	2 285 000
Riksförbundet för Suicidprevention och Efterlevandes Stöd	550 000
Riksförbundet för Änkor och Änkemän	220 000
Samarbete för Människor i Sorg, SAMS	1 000 000
Spädbarnsfonden	100 000
Vi som förlorat barn	220 000
Vi som mist någon mitt i livet, VIMIL	195 000
Ej hänfört på huvudområde	
Forum för frivilligt socialt arbete	2 000 000
Totalt	80 076 000

Bilaga 2. Ekonomisk redovisning

Socialstyrelsen betalade ut 80 076 000 kronor i statsbidrag för verksamhetsområdet 2013. Statsbidraget fick användas från den 1 januari till den 31 december 2013. Av dessa medel avsåg 76 626 000 kronor områdena alkohol och narkotika, motverka våld mot kvinnor och utsatta barn och deras familjer. Till de två nya områdena hälsofrämjande verksamhet och stöd till efterlevande betalade Socialstyrelsen ut 3 450 000 kronor.

I sex av organisationernas ekonomiska redovisningar framkommer att hela det utbetalade statsbidraget inte har förbrukats. Med utgångspunkt i 17 §, punkt 3 i förordning 2011:1062 om statsbidrag till vissa organisationer har Socialstyrelsen krävt att dessa medel betalas tillbaka. Icke förbrukat statsbidrag uppgår enligt organisationernas redovisningar till 354 705 kronor. Det innebär att 99,6 procent av statsbidraget har förbrukats.

Tabell 11. Utbetalat och icke förbrukat statsbidrag 2013

Utbetalat statsbidrag	Icke förbrukat statsbidrag	Procentuell förbrukning statsbidrag
80 076 000 kr	354 705 kr	99,6 %

Organisationernas ekonomiska redovisning av användningen av bidraget skiljer sig åt i betydande utsträckning. Socialstyrelsen fick begära in kompletteringar från majoriteten av organisationerna. Samtliga organisationer har därefter lämnat in godkända redovisningar.

Socialstyrelsen bad även organisationerna att specificera hur stor del av 2013 års bidrag som de avsatt till administrativa kostnader. Detta eftersom Socialstyrelsen vill få en bild av hur stor del av bidraget som går till administration av organisationernas verksamhet. Som administrativa kostnader räknas i detta fall telefoni, porto, kontorsmaterial, försäkringar, bankkostnader och redovisningstjänster. Socialstyrelsens sammanställning visar att knappt åtta procent av statsbidraget har använts till administrativa kostnader (tabell 12). Det är endast tre organisationer som har använt mer än 20 procent av statsbidraget till administration.

Tabell 12. Andel administrativa kostnader hos organisationerna. Procent

Storlek	Andel administrativ kostnad
Mindre än 500 medlemmar	10,3
501 – 5 000 medlemmar	6,6
5 001 – 15 000 medlemmar	3,7
Mer än 15 000 medlemmar	8
Sammanslutning av organisationer	9,6
Totalt	7,9

Samtliga organisationer har lämnat in granskningsrapporter från revisorer. De organisationer som har fått ett statsbidrag som uppgått till minst fem prisbasbelopp enligt 2 kap 6 och 7 §§ socialförsäkringstanken har lämnat in granskningsrapporter från auktoriserade eller godkända revisorer.

Bilaga 3. Medlemsantal och medlemsutveckling

Tabell 13. Organisationer med färre än 500 medlemmar 2013

Organisation	Antal medlemmar jan 2013	Antal medlemmar dec 2013
Rikskriscentrum	24	29
Mottagningen mot våld i nära relationer i Uppsala, MVU	30	30
Riksföreningen stoppa kvinnlig könsstympning, RISK	25	31
Dianova ideell förening	50	50
Slagfärdiga	84	78
Maskrosbarn	45	79
Terrafem	100	110
FAS-föreningen	106	123
Riksförbundet Insolvens	158	139
Kvinnors Nätverk	236	188
Convictus	165	238
Tjejzonen	200	200
Riksföreningen stödcentrum mot incest, RSCI	250	255
Sveriges Lärares Nykterhetsförbund	290	295
Anhöriga till sexuellt utnyttjade barn, ATSUB*	302	324
Familjevårdens centralorganisation, FACO*	356	327
Somali Women in Sweden, SWIS	310	332
Vi som mist någon mitt i livet, VIMIL	285	373
Familjehemmens riksförbund*	494	409
Förbundet Hassela Solidaritet	461	429
Män för jämställdhet	431	458
Äldrekontakt	300	460
Riksförbundet för förstärkt familjehemsvård	16 org. med oklart medlemsantal	16 org. med oklart medlemsantal

*Familjehemsorganisationerna och ATSUB består av medlemsfamiljer

Tabell 14. Organisationer med 500 – 5 000 medlemmar 2013

Organisation	Antal medlemmar jan 2013	Antal medlemmar dec 2013
Svenskar och invandrare mot narkotika, SIMON	601	567
Vi som förlorat barn	715	760
Riksförbundet Suicidprevention och efterlevandestöd, SPES	758	829
ECPAT Sverige	860	860
Amningshjälpen	865	946
Sveriges romska ungdomsdelegation, SRUD	860	1 050
Riksförbundet för Änkor och Änkemän	1 378	1 056
Bryggan	1 172	1 082
Riksförbundet för samhällets styvbarn	1 117	1 114
Sveriges Makalösa Föräldrar	1 304	1 482
Riksförbundet för Rättigheter, Frigörelse, Hälsa och Likaberättigande, RFHL	1 456	1 497
De Fria Sällskapen Länkar-nas Samorganisation	1 731	1 764
Riksförbundet Hälsofrämjandet	1 935	1 895
Svenska Brukarföreningen	1 926	1 926
Mind – Föreningen Psykisk Hälsa	2 040	1 997
MHF – ungdom	2 068	2 068
Förbundet S:t Lukas	2 815	2 794
Spädbarnsfonden	3 000	3 000
Riksförbundet Föräldraföreningen mot Narkotika, FMN	3 126	3 363
Länkens Kamratförbund	3 400	3 500
Riksförbundet Kriminellas Revansch i Samhället, RIKSKRIS	3 601	3 727
Sveriges kvinno- och tjejjourers riksförbund, SKR*	3 790	3 790
Sveriges Blåbandsförbundet	4 753	4 059
Riksförbundet Roma Institutet	4 039	4 069
Roma International, Centralförbundet	5 000	5 000

*Antal medlemmar i 84 av 118 jöure

Tabell 15. Organisationer med 5 001 – 15 000 medlemmar 2013

Organisation	Antal medlemmar jan 2013	Antal medlemmar dec 2013
Riksorganisationen för kvin- nojourer och tjejjourer i Sverige, ROKS	5 300	5 300
BRIS, Barnens rätt i samhället	7 468	5 860
SAMS	6 136	6 018
Riksförbundet frivilliga sam- hällsarbetare, RFS	6 953	6 890
Brottsofferjourernas riksför- bund, BOJ	8 196	7 837
Verdandi	8 078	8 658
Sällskapen Länkarnas Riks- förbund	9 478	9 032
IOGT-NTO:s juniorförbund, Junis	12 732	12 769

Tabell 16. Organisationer med mer än 15 000 medlemmar 2013

Organisation	Antal medlemmar jan 2013	Antal medlemmar dec 2013
Motorförarnas Hälnykterhets- förbund, MHF	23 965	20 969
IOGT – NTO	31 497	31 116
Riksförbundet SMART	37 000	38 000
Romska Delegationen	40 000	40 000
Öppen Gemenskap	70 000	70 000
Rädda Barnens Riksförbund	79 363	75 851
LP – verksamhetens ideella riksförening	81 000	83 684
Svenska Röda Korset	147 775	148 000
Alna Sverigeförening	300 000	300 000